

Vysokoškolský umělecký soubor
Univerzity Karlovy v Praze

Vzpomínka na

Bohuslava

Martinů

9. června 2022 v 19:30

sál Martinů, HAMU, Praha 1

Bohuslav Martinů (8. 12. 1890 - 28. 8. 1959)

Otvírání studánek, H 354 (1955)

komorní kantáta pro sóla, recitátora, ženský sbor a instrumentální soubor na text Miroslava Bureše

Hora tří světél, H 349 (1954)

kantáta pro sóla, recitátora, mužský sbor a varhany

* * * * *

Pět českých madrigalů, H 321 (1948)

cyklus madrigalů pro smíšený sbor na lidové texty

Vzkázání po holubince

Bolavá hlavěnka

Husičky na vodě

Cestou k milé

Čarování a pomluvy

Mikeš z hor, H 374 (1955)

komorní kantáta pro sóla, sbor a instrumentální soubor na text Miroslava Bureše

Účinkují

Karolína Janů – soprán

Marta Fadljevičová – mezzosoprán

Martin Slavík – tenor

Jan Morávek – baryton

Josef Hervert – umělecký přednes

Barbora K. Sejáková – klavír

Jan Kalfus – varhany

členové Zemlinského kvarteta – **František Souček** a **Petr Střížek**
(housle), **Petr Holman** (viola)

Vysokoškolský umělecký soubor Univerzity Karlovy

řídí **Jakub Zicha** a **Ondřej Kunovský**

*Z těch dědů a bab, co vodám písni cestu otvírali,
co zde studny roubili a pevné plátno tkali,
z nich jsem a vracím se k nim znova.
Co na tom, že jejich dny jsou nenávratně pryč,
z ruky do ruky si podáváme těžký klíč,
klíč od domova.*

Bylo - nebylo...

Psal se podzim 2018 a v našich hlavách uzrálo rozhodnutí, že bychom tehdejší sezónu mohli zakončit v červnu 2019 koncertem z díla Bohuslava Martinů. Na program jsme vybrali kantáty *Otvírání studánek*, *Mikeš z hor* a *Hora tří světél* a k tomu *Pět českých madrigalů*. Takový hezký program, říkali jsme si, to bude důstojná připomínka šedesátého výročí skladatelova úmrtí, které na ten rok připadalo. Když moje zdravotní komplikace konání koncertu znemožnily, říkali jsme si – to se nedá nic dělat, my to nevzdáme a uděláme koncert o rok později, tedy v červnu 2020. Ostatně Martinů se narodil roku 1890, tedy místo vzpomínky na úmrtí oslavíme 130 let od jeho narození – taky hezké...

Když přišel v březnu 2020 první lockdown, nikoho nenapadlo, že by to mohlo ohrozit i červnový termín, ale... jak to dopadlo, všichni víme. Ani další přeložení koncertu na červen 2021 nebylo vyslyšeno. A tak se až letos dostáváme ke splnění tohoto restu, který vůči jednomu z nejlepších českých skladatelů v dějinách máme. Zkrátka se potvrdilo, že dobrá hudba si své místo vždy najde, i když si někdy musí chvíli počkat – v našem případě tři roky.

Koncert otevře kantáta *Otvírání studánek*, zásadní vokální dílo Bohuslava Martinů (1890-1959), jemuž za podklad posloužil text Miloslava Bureše (1909-1968), rodáka rovněž z Poličky. Vztah Martinů a Bureše, autora textů ke čtyřem „kantátám z Vysočiny“, je obecně známý a mnohokrát zmiňovaný. Ocitáme se v létě 1955, kdy Martinů (ve věku 65 let, z toho 32 let žijící mimo svou vlast) dostává od Bureše zásilku s básní *Píseň o studánce Rubínce*. Jak píše hudební vědec Jiří Berkovec „Krásný obyčej otvírání studánek nově a silně rozezpíval

v Martinův představu rodného kraje, touhu i stesk po něm: chvíle soustředění stačila, aby vytvořil v červenci 1955 v Nizze *Otvírání studánek*, věnované „Miloslavu Burešovi a našemu kraji“. Tak vzniklo dílo o studánce-rubínce, jedna z nejprostších a nejniternějších písní lásky k rodnému kraji, jeden z nejkrásnějších chvalozpěvů českého domova“. Skladbu premiéroval 7. ledna 1956 brněnský sbor Opus pod vedení Zdeňka Zouhara, přítele Bohuslava Martinů, záhy byla také nahrána na gramofonové desky a hned v roce 1956 vznikl i krátkometrážní film. *Otvírání studánek* se pak na dlouhou dobu stalo jednou z mála Martinův skladeb, které bylo dovoleno (vzhledem k jeho pobytu v emigraci) provádět. Po úspěchu *Otvírání studánek* Bureš nelenil a zásoboval Martinů dalšími svými texty: *Legenda z dýmu bramborové natě*, *Romance z pampelišek* a *Mikeš z hor*. Nutno podotknout, že kýženého úspěchu „Studánek“ už společně nikdy nedosáhli, a i Martinů si toho byl vědom. Přesto všechny tři zbývající kantáty zůstaly pevnou součástí sborového repertoáru, byť ne tak častou, jako *Otvírání studánek*. Zvláště poslední kantáta *Mikeš z hor* je krásným završením tohoto „cyklu“ – sourodost se Studánkami zde názorně dokumentuje nejen velmi podobné instrumentální obsazení, nýbrž i hudba samotná, která používá přímé citace *Otvírání studánek*.

Nahlédneme i do duchovní tvorby Martinů, v našem programu ji zastupuje kantáta *Hora tří světél* pro sóla, mužský sbor, recitátora a varhany. Mezi skladbami, kterými Martinů obohatil repertoár mužských sborů, mají nezastupitelné místo právě tři kantáty: *Polní mše* z roku 1939, *Izaiášovo proroctví* z posledního roku skladatelova života, které vinou úmrtí B. Martinů zůstalo patrně nedokončeno, a *Hora tří světél*, která vznikla v roce 1954 na objednávku mužského pěveckého sboru Den Haag Singers. Tento sbor se tvorbě B. Martinů věnoval dlouhodobě, v roce 1955 skladatele i jmenoval svým čestným členem a v témž roce také uvedli *Horu tří světél* ve světové premiéře. V textu díla, který si Martinů sestavil sám, jsou použity tři různé zdroje: výňatky z knihy „*Ve stopách Mistra*“ anglického novináře a spisovatele H. V. Mortona, části biblických evangelií a česká lidová poezie. Tento zdánlivě nesourodý svazek pak geniálně propojil do jednoho celku, který přináší obrazy z Kristova života od narození v Betlémě až po rozjímání na Golgotě a ukřižování. Celá skladba pak končí jímavým

chorálem „*Přišli jsme k tobě do chrámu*“, který jako by vypadl z českého bratrského kancionálu, jakkoliv zde Martinů používá pro tento druh hudby poměrně moderní harmonie.

Pět českých madrigalů tvoří druhou – prostřední – řadu z autorových madrigalových sbírek. Mezi *Českými madrigaly* z roku 1939 a *Madrigaly – Knihou písní* (1959) je to cyklus nejkratší, všech pět písní má dohromady něco přes 5 minut. Půvabné skladbičky rozehrávají všechny struny lidové poezie, se kterou Martinů uměl zacházet nad jiné znamenitě. Převažují zde živější tempa, výjimkou je jen úvod druhého madrigalu (*Hlavěnka mě bolí*). Za zmínku také stojí, že ve dvou z pěti případů sáhl Martinů po stejném textu, jako v prvním cyklu (kromě Hlavěnky je to také čtvrtá píseň *Aj, stupaj*, kterou ovšem tentokrát zhudebnil mnohem „rafinovaněji“, celá skladba je v prvním oddíle každé fráze téměř důsledně složena ze synkop mužských a ženských hlasů). Cyklus uzavírá rozverná píseň *Čarování a pomluvy*.

Milí posluchači, věříme, že Vás náš „odložený koncert“ příjemně naladí na léto a že se budeme setkávat i v příštích sezónách Vysokoškolského uměleckého souboru.

Za celý VUS UK,
i za všechny muzikanty
a také sám za sebe

Jakub Zicha

Nahrávky Vysokoškolského uměleckého souboru Univerzity Karlovy, které si můžete objednat na e-mailu vus@vus-uk.cz:

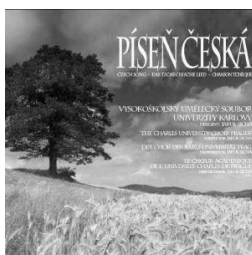
2018 **Te Deum laudamus**

CD duchovní hudby Petra Ebena a Zdeňka Lukáše, které vyšlo u příležitosti 70. výročí založení sboru

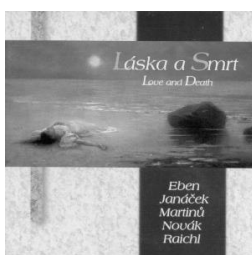
2013 **České mše**

CD tří mešních kompozic českých autorů – Josef Suk: Křečovická mše, Zdeněk Fibich: Missa brevis a Josef Bohuslav Foerster: Glagolská mše, které vyšlo u příležitosti 65. výročí založení sboru

2008 **Píseň Česká**

profilové CD s tvorbou českých autorů inspirovanou lidovou poezií (Dvořák, Foerster, Martinů, Eben, Fišer, Tučapský a lidové písně)

1997 **Láska a smrt – Eben, Janáček, Martinů, Novák, Raichl**

sborová díla českých skladatelů na texty lidové poezie

1992 **Petr Eben – Musica Spiritualis**

duchovní sborová tvorba Petra Ebena

Posloucháte rádi Vysokoškolský umělecký soubor, ale nevíte o jeho nejnovějších akcích? Máme pro Vás snadné řešení. Chcete-li být informováni nejen o koncertech VUSu, **zaregistrujte si svůj e-mail** na <http://eepurl.com/5JBPD>
Děkujeme.

---

www.vus-uk.cz

Unie
českých pěveckých sborů

